

Комунікативна діяльність студентів як засіб досягнення риторичної компетенції

Зоряна Куньч

Кафедра української мови
Національний університет "Львівська політехніка"
Львів, Україна
zorjana.kunch@gmail.com

Abstract. *The article focuses on the importance of communicative activity of students during the rhetoric practical classes. This technique allows students to develop skills such as the ability to pick up materials for speech, to arrange them in an appropriate sequence, to achieve the stated purpose of speech, informative freshness of speech, logical development of the topic. Students also acquire skills in attraction of listeners attention; observance of the main criteria of the language culture and the rules of speakers conducting in front of the audience.*

Ключові слова: риторика, комунікативна діяльність, риторична компетенція, виголошення промови, навички публічного мовлення.

Риторика – це наука, яка передбачає розвиток у майбутніх фахівців мисленнєво-мовленнєвої компетенції й осягнення навичок професійної комунікації, що сприятиме забезпеченню професійних успіхів. Адже «однією з важливих освітньо-професійних компетентностей майбутнього фахівця є вміння і навички організувати професійну комунікацію (контактну, інформаційну, координаційну, спонукальну, пізнавальну тощо) та належно поводитися у сфері професійно-комунікаційної діяльності» [1, с. 98].

Формування навичок публічного мовлення, досягнення майстерності у комунікаційній діяльності є можливим, на нашу думку, тільки в процесі цієї діяльності. Тому найдієвішим і найрезультативнішим методом навчання у виробленні здатності до публічного виголошення певних ідей, суджень, наукових доробків перед аудиторіями різних типів вважаємо комунікативну діяльність студентів,

Лілія Харчук

Кафедра української мови
Національний університет "Львівська політехніка"
Львів, Україна
kharchuklv@i.ua

оскільки в її основі лежить особистісно орієнтований підхід.

Комунікативну діяльність як методику навчання застосовували в освітній практиці від найдавніших часів. Відомо, що славетний давньогрецький мислитель Аристотель навчав своїх учнів під час живого спілкування, прогулюючись із ними садом. Вивчення риторики в Києво-Могилянській академії XVII–XVIII ст. передбачало підготовку й виголошення промов різних типів – поздоровчих, вітальних, прощальних, іменинних, весільних тощо [2, с. 93].

Вимоги сьогодення ставлять перед викладачем нові завдання, однак серед інтерактивних методів навчання, які доцільно застосовувати в процесі викладання риторики, вагоме місце посідає створення та виголошення під час практичних занять промов різних типів. Виступаючи перед своїми однокласниками, а згодом обговорюючи під керівництвом викладача власні досягнення й недоліки, що мали місце під час цього виступу, студент виробляє вміння й навички усної комунікації. При цьому тематика промов може охоплювати й проблеми ораторського мистецтва, приміром, питання впливу позамовних засобів на досягнення комунікативної мети оратора, культури мови як складової успіху оратора, джерел добору матеріалу для промови тощо. Студентів цікавлять також актуальні в сучасних суспільно-політичних умовах проблеми: «Чи всім потрібна сьогодні вища освіта?», «Вплив соціальних мереж на формування свідомості громадян», «Проблема еміграції в Україні» тощо. Актуальність тематики, обговорюваної під час практичних занять, є додатковим стимулом до активного долучення студентів у комунікативний процес

Ця методика роботи має на меті насамперед «напрацювання, закріплення й всебічний розвиток у майбутнього фахівця інтелектуально-пошукових та пізнавально-творчих навичок у сфері професійно-ділового спілкування з урахуванням базових комунікативних концептів» [4, с. 104]. Крім змістової та культуромовної складової, у студентів формується відповідна постава, виробляються навички правильного дихання та інтонування, посилюється розуміння важливості пауз та засобів невербального впливу, розвивається вміння підтримувати зоровий контакт зі слухачами; тренується увага, спостережливість, пам'ять тощо. Під час опрацювання конкретних програмних тем можна акцентувати увагу студентів на ті аспекти комунікації, які стосуються відповідної теми. Таким чином можна спрямовувати студентів на вироблення певних конкретних умінь та навичок, приміром, на вміння привертати увагу слухачів, володіти своєю мімікою, використовувати жести й інші невербальні дії, а також на вдосконалення навичок артикуляції, інтонації, жестикуляції тощо [6, с. 10].

Також комунікативна діяльність під час практичних занять надає студентам упевненості в собі, у здатності в процесі комунікації досягати тих завдань, які стоять перед ними в майбутній професійній діяльності.

Різновидами цієї роботи вважаємо підготовку презентацій, участь у дискусіях, створення проєктів, рольові ігри з ведення переговорів та нарад, спілкування з клієнтами чи конкурентами тощо.

Удосконалювати й відпрацьовувати відповідні вміння та навички виголошення промов студенти мають змогу також «під час різних навчальних, наукових, просвітницьких та інших масових громадських заходів» [5, с. 218].

Отже, комунікативна діяльність студентів під час практичних занять з риторики дає змогу виробляти у майбутніх фахівців такі вміння й навички, як вміння добирати матеріали для промови, розташовувати їх у доцільній послідовності, досягати поставленої

мети промови, а також інформаційної свіжості виступу, логічності розвитку теми, емоційності й переконливості мовлення. Студенти здобувають вміння використовувати засоби наочності, вчать встановлювати й підтримувати контакт з аудиторією, здобувають навички використання засобів активізації уваги слухачів. Важливими є також навички роботи над текстом публічного виступу з метою дотримання нормативності та досягнення емоційного впливу на комунікантів завдяки влучності, точності, ясності, образності мовлення. Цілеспрямована робота з кожним студентом, мотивованість і зацікавленість у досягненні конкретних результатів завдяки особистісно орієнтованому підходу сприятиме досягненню риторичної компетенції майбутнього фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Г. Вознюк, І. Васишин. "Система формування евристичних тестових завдань у дисциплінах гуманітарного циклу". "Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі". Львів: Дослідно-видавничий центр Наукового товариства ім. Т. Шевченка, 2017. с. 95–101.
- [2] З. Куньч. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2011, 248 с.
- [3] З. Куньч. "Використання елементів тренінгу під час практичних занять з риторики". "Мова і культура". Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. Вип. 17. Т. V (173). с. 143–148.
- [4] З. Куньч, І. Васишин. "Електронні навчальні комплекси з риторики (комунікативні концепти)", "Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі", Львів, Вид-во Львівської політехніки, 2017, с. 99 – 105.
- [5] З. Куньч, Л. Харчук. "Використання інтерактивних методів навчання на заняттях з риторики", "Інформація, комунікація, суспільство 2018". Львів, Вид-во Львівської політехніки, 2018, с. 217–218.
- [6] Z. Kunch, L. Kharchuk The use of training elements during practical courses in rhetoric, Вісник Львівського університету. Серія журналістика, 2017, вип. 42, с. 3–11.